

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ**

**УКРАЇНСЬКИЙ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
ІМЕНІ Г.Ф. КВІТКИ-ОСНОВ'ЯНЕНКА**

ФІЛОЛОГІЯ ХХІ СТОЛІТТЯ

**Збірник наукових праць
студентства й наукової молоді**

Харків – 2020

УДК: 881 + 883 + 882 + 882 + 808
Ф 56

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди
Протокол № 6 від 20. 10. 2020 року

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Голобородько Костянтин Юрійович – доктор філологічних наук, професор, декан українського мовно-літературного факультету імені Г.Ф. Квітки-Основ'яненка;

Маленко Олена Олегівна – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри українознавства та лінгводидактики;

Мельников Ростислав Володимирович – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української літератури та журналістики імені професора Леоніда Ушкалова;

Щербакова Наталія Володимирівна – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української мови;

Лебеденко Юлія Миколаївна – кандидат філологічних наук, доцент, координатор з наукової роботи українського мовно-літературного факультету імені Г.Ф. Квітки-Основ'яненка;

Сергієнко Катерина – голова студентського наукового товариства українського мовно-літературного факультету імені Г.Ф. Квітки-Основ'яненка.

Автори публікацій несуть відповідальність за достовірність фактичних даних, чіткість викладу тексту, цитування, а також мовно-стилістичний рівень написання матеріалів.

Філологія ХХІ століття : Збірник наукових праць студентства й наукової молоді [редкол.: К. Ю. Голобородько (голов. ред) та ін.]. – Харків: ХНПУ імені Г.С.Сковороди, 2020. – 72 с.

українцям силу і славу предків. Цьому відповідають також і загальновідомі легенди про створення людини з глини [2, 20]. І цей архетип також наявний у романі О. Бердника— Велика Матір — це одне з ключових, центральних понять універсуму роману на рівні з любов'ю.

Висновки. Зробивши архетипний і текстуальний аналіз основних проблем роману «Зоряний корсар», ми з'ясували, що цей твір є продуктивним матеріалом для подальшого вивчення, аби актуалізувати й популяризувати творчість Олесея Бердника. Адже тематика й проблематика як його творчості загалом, так і його роману «Зоряний корсар» є зараз актуальною.

Література

1. Бердник О. Зоряний Корсар: Фантастичний роман. – К.: Радянський письменник, 1971. – 376 с. **2. Лебединцева Н. М.** Українська поетична свідомість кінця ХХ ст.: трансформація архетипу Великої Матері : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01; Нац. акад. наук України, Ін-т л-ри ім. Т. Г. Шевченка. – Київ, 2003. – 24 с.

УДК 84'61

Дрожжина Катерина Василівна
Харків, ХНПУ імені Г. С. Сковороди
Наук. кер.: к. філол. н., доц. Р.В. Мельників

ОБРАЗ «МАЛЕНЬКОЇ ЛЮДИНИ» У ТВОРІ СЕРГІЯ ЖАДАНА «ІНТЕРНАТ»

*«Ми ж тут усі, якщо подумати,
як в інтернаті живемо.
Кинуті всіма.»*

Мета дослідження –розглянути трансформації «маленької людини» під тиском воєнних обставин на прикладіголовного героя романуСергія Жадана «Інтернат».

Людина без амбіцій, людина без цілей, просто «Ното» та майже «Sapiens», зовсім не новий вид українця звичайного, що просто живе, або «виживає», і нічого більше, бо навіщо ж більше? Адекватне мислення – майже відсутнє, рівень відповідальності – дорівнює нулю, комунікабельність – дуже слабка. Саме таким «типом» постає у романі головний герой Паша, що працює вчителем української мови та літератури десь на Донбасі.

Паша постійно відчуває на собі тягар відповідальності: «... це ж відповідальність, це ж яка відповідальність – вести в темряві маловідомих людей у незрозумілому напрямку. Паша до того не звик. Він навіть за свій клас не відповідав, звикписувати все на дитячу ініціативу

та самотійність. І вдома ні за що не відповідав. Удома за все відповідала сестра. А коли сестри не було, то й відповідати за щось особливої потреби не виникало. А тут раптом ціла купа жінок, дітей та інвалідів, яких треба кудись вести»[2: 95].

Його образ розкривається за допомогою багатьох інших персонажів, через їхнє ставлення до нього, наприклад, його племінника Саші. «Малий» не поважає Пашу, через те, що він обіцяв ще давно забрати його з інтернату, але так і не зробив цього, через те, що він зовсім «не сміливий», тому й розмовляє з ним завжди «холодно та роздратовано». Паша досі **не впливає**, а лише діє **підвпливом** людей та обставин. Причому він часом здається аж занадто беземоційним. Саме тому шлях порятунку свого племінника перетворюється на шлях порятунку самого себе, бо, тільки занурившись на самісіньке «дно», ти маєш або відштовхнутися, або стати вільним.

Як герой, Паша не викликає симпатії у читача, читач так само байдужий до Паші, як Паша байдужий до всіхподій, що відбуваються навколо нього. Паша не помічає війну, ігнорує її, війна є просто обставиною, певним паливом, яке примушує героя діяти.

Сергій Жадан так говорить про Пашу: *«Ясна річ, мені не хотілося показати, що протягом трьох днів людина може докорінно змінитися. Але те, що за цей час людина може зробити якісь висновки і в майбутньому щось може змінитися, то так хотілося це показати» [3].*

Автор говорить, що в роман закладено принцип пружини, яка в тексті згадується – вона стискає серце героя. *«Її образ закладено у принцип формування сюжету. Насправді він мав складатися з двох частин. Головний герой доходить до кінця, себто він стискає пружину, а потім повертається назад. Назад Паша йде тією самою дорогою, ступаючи по своїх слідах. Принцип пружини було цікаво закласти, бо він дає можливість нетривіально побудувати сюжет, і визначає психологію героя»[3].*

І. Булкіна зазначає, що Паша проходить еволюцію впродовж усього твору, позбавляючись своєї інфантильності: *«"Інфантильний" Паша стає тим, ким завжди мав бути. Попервах він просто робить, що повинен робити, бо ж виявився єдиним чоловіком серед старих і малих, потім приймає рішення і нарешті починає поводитися як учитель, тобто як людина, що відповідає за "тих малих". За деякий час він починає говорити "я – вчитель" як той, що має владу» [1].*

Література

1. Булкіна І. Рецензія Сергій Жадан. Інтернат [С. Жадан. Інтернат.(2017)]. Посилання: <https://krytyka.com/ua/reviews/internat>
2. Жадан С. Інтернат [Текст]: роман. – Чернівці: Меридіан Черновіц, 2017. – 336 с.
3. Жадан С.: «Цю війну не помістиш в жодну літературу» Посилання: <https://rozmova.wordpress.com/2017/10/31/serhij-zhadan-8/>.